

Várakozáson alul

Kiállításra kaptunk meghívót, s mint mindig, most is kíváncsian mentünk a megnyitóra. „Hűséges útitárs az IBUSZ” címmel plakát, fotó és propaganda kiállítást rendezett Szegeden az IBUSZ utazási iroda szegedi fiókja. A cél az volt, hogy ennek a nagy tömegeket hazai és külföldi utazásokra szervező vállalatnak a munkáját, eredményeit bemutassák és egyáltalán: kedvet csináljanak újabb utazásokhoz. A megnyitóra az IBUSZ vezérigazgató helyettese, dr. Eperjesi László és a szovjet utazási iroda az INTURIST magyarországi vezérképviselője, Anatolij Nemzer is Szegedre érkezett, a jelen voltak a társirodák — az idegenforgalmi hivatalok és az Expressz ifjúsági utazási iroda — képviselői is.

Mint mindig, most is kíváncsian mentünk a kiállítás megnyitójára. Ezúttal nem leplezhetjük családunkat: ez a kiállítás kevesebbet adott, mint vártuk.

P. Sz. M.

Tizenhat vagy 17?

Két autóbusszal kapcsolatos panasz érkezett szerkesztőségünkbe, amelyekre **Gazdag László, az AKÖV helyi járatos menetrendi főelőadója válaszolt olvasóinknak.**

Inkább tűnik ez a számvalasztás lottónak, pedig olvasóink levelében totózásról van szó. Arról szól a Székely György, Scholtz Ottóné, Hamza Jánosné és még 21 aláírással a Délmagyarországhoz érkezett levél, hogy második hete totózik az utazóközönség a Dugonics téren, idézzük: „Jön vagy nem jön a 6 óra 40 perces menetrend szerint induló 16-os számú autóbusszal, amely a vasöntődébe, a textilgyárba és a nyugati parkörzet más üzeméhez szállítja a dolgozókat”. A busz ugyanis két hete pontatlanul közlekedik — írják olvasóink —, s mert annak tulajdonítják, hogy másik gépkocsivezető van a járaton, kéri, hogy ismét a régi

vezető legyen és különben is: úgy állapítsák meg a menetrendet, hogy munkakezdekre kiérjenek a gyárba az emberek. Azt írják, mivel a villamos pontosságára sem számíthatnak, még izgalmasabb a reggeli utazásuk.

Azt a választ kaptuk Gazdag Lászlótól, hogy a 16-os busz 6 óra 30-kor indul az egyetem központi épülete elől; a 6 óra 40-es, amit olvasóink emlegetnek, a 17-es busz, amely Dorozsmáig megy. A menetrend betartását nem a vezető személye szavatolja, hiszen a levélírók is említik, milyen gyakran késlelteti a járműveket a sorompó. Az AKÖV javaslata: induljanak olvasóink a 6 óra 30 perces, tehát a 16-os busszal, hogy időben beérjenek. Ettől függetlenül megvizsgálják, van-e lehetőség arra, hogy a régi buszvezető ott dolgozzék, hiszen belátják: reggel a 10 perc is nagy idő!

Végállomás: kiszállás?

Szabó Józsefné (József Attila sugárút) olvasónk írja, hogy a körjáratos busszal (6-os) nemcsak a Marx térig, hanem tovább szokott utazni. A Marx téren viszont le kell szállni az utasoknak, és 10 perces várakozás után ugyanarra a kocsira visszajárhatnak. Kérdezi: miért ne lehetne addig a buszon maradniuk a bérleteseknek,

amíg a végállomáson várakozik a kocsija?

A válasz: a 6-os buszok is ülökalaussal dolgoznak. Az utasok előremennek a kocsiban, és akkor a kalauz nem tudja (hiszen ül) ellenőrizni, megvan-e a jegy, vagy nincs. Másrészt: a bérletesek egy másik bentálló és előbb induló buszra is átszállhatnak.

Ez utóbbi így is helyes, de — kérdezte szerkesztőségünk munkatársa — idős emberek, esetleg csomaggal nem akarnak átszállni és megerőltető számukra a leszállás és a felszállás (esetleg újabb tülekedéssel kombinálva). Különösen, ha beleszámítjuk, hogy aki egyszer előre jutott, annak jegyét már ellenőrizték, felszállni — a végállomáson is — hátul lehet csak. Ha még ez sem elég, a kalauz (ültő helyében) még egyszer kérheti a bérletek felmutatását. A törzsvendég mindennél első és a tovább utazó annak számít!

Felvetett és itt a válaszhoz fűzött javaslatunkra Gazdag László azt válaszolta, hogy megbeszéljük és a járaton helyszínen megvizsgálják, megvalósíthatók-e. Amennyiben megoldhatók, az AKÖV nem zárkozik el a javaslatok megvalósítása elől.

Az elemek rendszere

A jelenleg ismeretes 104 kémiai elem megismerése, tulajdonságainak feltárása több ezer évig tartó folyamat volt. Ebben a folyamatban egyik legjelentősebb állomás, **Dimitrij Ivanovics Mengyelejev** felfedezése, a periódusos rendszer megalakítása.

1869-ben, napjainkban száz éve, hogy a pétervári egyetem professzora, **Mengyelejev egy táblázatot állított össze**, amelyben az elemeket atomsúlyuk szerint függőlegesen csoportosította, és ha hasonlók talált, új oszlopot kezdett. Így egymás mellé kerültek a kémiaiag hasonló elemek. Mengyelejev annyira körültekintő munkát végzett, hogy rendszerében egyes helyeket üresen hagyott a később felfedezendő elemek számára. Ezen munkája során győződött meg arról, hogy az elemek között valamilyen mélyebb, természetes összefüggés áll fenn. Kémiai történeti íráskor tanuskodnak arról, hogy Mengyelejev annyira meg volt győződve rendszer helyességéről, hogy a korábban még nem ismeretes elemek tulajdonságait is „megjósolta”. Így jutott arra az elhatározásra, hogy a bór, az alumínium, a szilícium és a mangán alatti üres kockákba is megadta az „odailló” elemeket. Nem sokkal később felfedezték a germániumot, galliumot és szkandiumot, amelyek Mengyelejev előrejelzését ragyogóan igazolták.

A Mengyelejev-féle periódusos rendszernek talán az a legnagyobb jelentősége, hogy az addigi ismeretek nagyszerűen összegezte, majd újabb és újabb gondolatokat adott a továbbiakban az újabb elemek felfedezésére. A még ismeretlen elemeket azután, úgy a század végére fel is fedezték. A természetben előforduló 90 elem közül 11 gáz, 2 folyadék, a többi szilárd halmozott állapotú. A többi elemet

mesterségesen állították elő, köztük a **technéciumot** és a **prométiumot**, valamint a **transzuránokat**, azokat, amelyek a periódusos rendszerben a természetes urán után foglalnak helyet.

A 103. elem felfedezése után úgy tetszett, hogy a **laurencium** felfedezése után, mivel ezzel lezárult a transzurán-sor, új utakat kell keresni a további elemek előállítására. Ezt az új utat a **Dubnai Egyesített Atommagkutató Intézetben** találták meg, és 1964-ben közzölték a világszenzációt, hogy előállították a 104. elemet is, amelyet **kurscatoviumnak** neveztek el. Az intézetben azt is megállapították, hogy az új elem tulajdonságait tekintve a **hafnium** nevű elemhez hasonló.

Mengyelejev véletlen felfedezésén alapuló rendszerét — hiszen egy könyv megírásához kezdve jött rá, hogy valamilyen rendszert kellene alkalmaznia, s így alakult ki periódusos rendszere — aztán az atomfizika igazolta. Az atommodellek és az elektronhéj-szerkezetek ismeretében adták meg a periódusos rendszer valódi értelmezését. Kiderült, hogy a **Mengyelejev által megalakított rendszer, az elemeknek az atomszerkezetükből következő természetes rendszere.**

A hálás utókor nem felejtette el Mengyelejev nevét. Az 1955-ben előállított 101-es rendszámú elemet róla nevezték el **menделéviumnak**.

Száz éve, hogy Mengyelejev periódusos rendszeréről az Orosz Kémiai Társaság előtt beszámolt. Azóta sokat lépett a világ előre, azonban az alkotás érdemei elvéhetetlenek, mert egyik letéteményese annak a sok tudományos és technikai megoldásnak, amelyeknek szemtanúi vagyunk.

Bátyai Jenő

Felvonultak a manekenek

A Kőbányai Textilművek és a szegedi Tisza Áruház közös rendezésében nagyszínerű divatbemutató volt tegnap este Szegeden, a Hungária étteremben, amelyen fővárosi manekenek mutatják be a ruhákat, konferált Molnár Margit tévériporter. A bemutatót megelőző sajtótájékoztatón a rendező vállalatok vezetői elmondták: a divatbemutató célja,

hogy a Kőbányai Textilművek mintegy száz szintetikus ruhaanyagának, konfekciófeldolgozását megismertették a közönséggel. A tetszetős új ruhaanyagokat — amelyeket a külföldi vállalatok is szívesen vásárolnak, hiszen ez a nagy üzem 30 országba exportálja termékeit — Szegeden az ország hét vállalata feldolgozásban mutatták be. Köztük nagy sikerrel szerepelt a szegedi ruhagyárban készült több modell. A bemutató célja egyrészt a partnervállalatokkal való kapcsolat megerősítése, másrészt példázta azt, hogy az ipar az új gazdaságirányítási rendszerben keresi az utat a bevételhez és kizárólag a piacon értékesíthető áruk termelésére vállalkozik. S hogy a vevők véleménye mennyire jelentős, és mennyire komolyan veszi ez a nagyvállalat, mi sem bizonyítja jobban, hogy a vasárnap kezdődött vásárlással egybekötött árubemutatót elfogyott „sláger” anyagokból az áruház rendelésére postafordulótával nagy mennyiség érkezett a szegedi üzletkebe.

Kérdések — válaszok

Tegnap Szegeden, a megyei tanács háza nagytermében a szegedi, Csongrád megyei kisipari szövetkezetek vezetői számára egész napos konzultációs tanácskozást tartottak. Napirenden szerepelt a szövetkezeti ipar számos időszerű, lényeges kérdése.

Sorjázta a kérdéseket, amelyekre Rév Lajos, az OKISZ elnöke adott részletes és kimerítő választ. A szövetkezetek vezetői nemcsak feleletet kértek, hanem több, a szövetkezeti ipar gazdálkodását és életét érintő észrevételt, javaslatot tettek.

A tanácskozáson, amelyet Horváth Sándor, a KISZOV elnöke nyitott meg, részt vett dr. Németh Lajos, a megyei pártbizottság ipari osztályának vezetője is.

Kőműves kisiparos

segédmunkást keres,

lehet nyugdíjas is. „Szorgalmas” 32 041 jellegére a Hirdetőbe.

ARAMSZÜNET

Az Áramszolgáltató Vállalat közli, hogy 1969. március 23-án 7-16 óráig Róna u., Retek u., Lugas u., Szilléri sor, Eteleka sor, Felső Tisza-part, Sorfalvi krt., Szilléri sgt. által határolt területen

áramszünet lesz.

Lesz barkácsolóműhely

Varga Zoltán szegedi olvasónk múlt év szeptember 27-i számunkban közölte „Barkácsolóműhely Szegeden” című cikkünkkel kapcsolatban érdeklődik, valóban lesz-e a tervből valami, illetve van-e már barkácsoló-czermester műhely Szegeden.

Sokáig húzódott az czermester műhely ügye, míg az elmúlt hetekben, úgy tűnik, révbe ért. Eddig helyhiány akadályozta a szegedi FEMTEX Ktsz-t, most megoldódott problémája a Rákóczi utca 20. szám alatti műhelyben. A FEMTEX szövetkezet elnöke közölte, hogy hamarosan átköltöztetik a Bocskai utcai részlegüket, s a régi Bocskai utcai üzemiükben nyitják meg az czermester műhelyt. Erről majd értesítjük olvasóinkat.

Szocialista hagyományok Szeged képzőművészetében címmel a munkásmozgalmi emlékkiállítás egyidejűben szegedi festők alkotásaiból képzőművészeti kiállítás nyitott a képtár második emeletén.

Az oly sok ízben hagyományéltetéséért vádolt

Szegedi festők tárlata

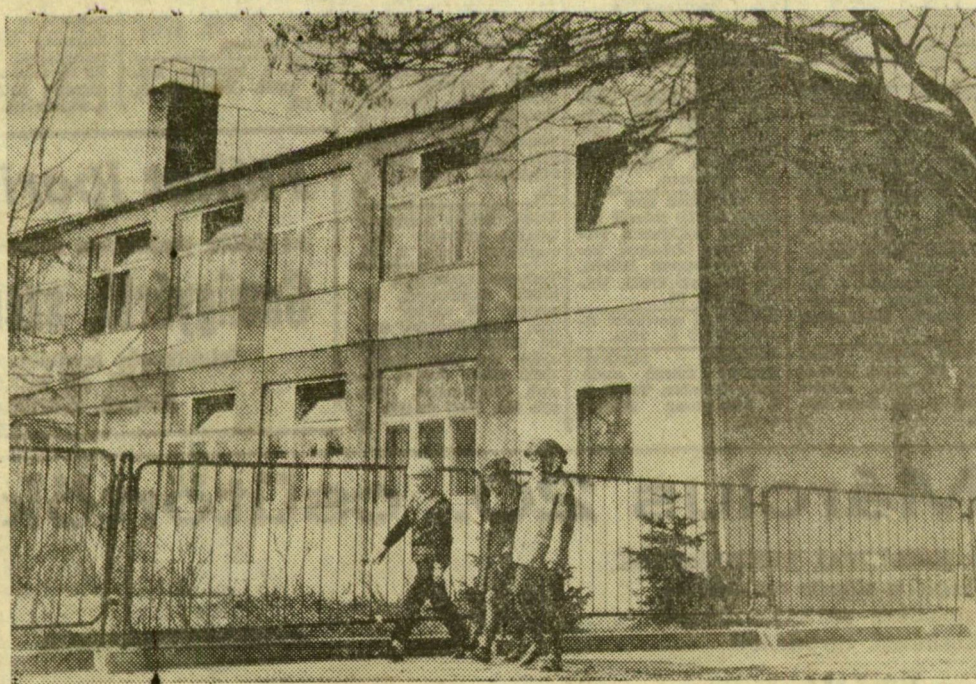
Szeged csattanós válasza ez az ünnepi válogatás, amely azt bizonyítja, hogy a gyökerei mostoha körülmények ellenére is dolgoztak és gondolkodtak itt a képzőművészek a nehezebb ellenállás, a haladás irányában. A rövid életű 1919-es proletárhatalom friss szele olyan tüzet szított föl a művészeti életben, amelynek paraszai már évekkel azelőtt is megvoltak: az elnyomottak sorsának fölmutatása, a kisemizettekkel való együttérzés, a munka ábrázolása már Szóri József, Károlyi Lajos, Nyilasy Sándor és Hódi Géza század elején festett képein is világosan fölismerhetők.

Ehhez a sokszólamú, nem is elsősorban művészeti, sok-

kal inkább emberi, magatartásbeli hagyományhoz kapcsolódnak a későbbben jövők: **Dinnyés Ferenc, Parobek Alajos, Jánoska Tivadar**, s ha megváltozott körülmények közé, más korokba érve, de továbbra is társadalmi töltésűek **Dorogi Imre, Vinkler László, Erdélyi Mihály, Tápai Antal** művei. Az ötven évvel azelőtt vetett mag termése mutatkozik meg **Fontos Sándor, Pintér József, Tóth Sándor, Dér István és Zombori László** munkás- és paraszt-témáiban, áttételesen **Szűcs Árpád, Veress Mihály és Zoltányi István** képein, az ember és értelmes munka egymáshoz való örök viszonyának ábrázolásában.

Kulka Eszter

Épült: 1957—1969

Gedői iskola

(40.) A József Attila sugárút 116. szám alatt, Gedóban, igen szép környezetben épült fel ez az általános iskola. Megnyitása sok gyereknek rövidítette meg az iskolába vezető utat. Ősszel már a tanjániak is jól járnak vele. Gnopper Tibor tervei szerint épült.

CSÜTÖRTÖK, 1969. MÁRCIUS 20.

DÉLMAGYARORSZÁG 5